

ARA I ADÉS

Aprentatge del català i llengües d'origen

Activitats per a alumnat nouvingut
de primària i de secundària

Orientacions per al professorat

ARA I ADÉS

Aprenentatge del català i llengües d'origen

Activitats per a alumnat nouvingut
de primària i de secundària

Orientacions per al professorat

Autores: Maria Antònia Burguesa i Maria Torras
Edició: Benecé Produccions SL
Il·lustracions: Liliana Fortuny (Benecé Produccions SL)
Coordinació: Servei d'Immersió i Acolliment Lingüístics
Dipòsit legal: DL B-26815-2011
Juliol de 2011

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una Llicència de Reconeixement-No comercial- Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

0. Presentació	5
1. Introducció	7
2. Marc teòric	9
3. Activitats	17
3.1. Sintaxi	17
3.1.1. Qüestions problemàtiques relacionades amb l'estructura de la frase	17
3.1.2. Qüestions problemàtiques relacionades amb les frases atributives, locatives, possessives i existencials	29
3.1.3. Qüestions problemàtiques relacionades amb les frases interrogatives	35
3.1.4. Qüestions problemàtiques relacionades amb els pronoms personals	39
3.1.5. Qüestions problemàtiques relacionades amb l'article	44
3.1.6. Qüestions problemàtiques relacionades amb els possessius	48
3.2. Morfologia	49
3.2.1. Qüestions problemàtiques relacionades amb la flexió nominal	51
3.2.2. Qüestions problemàtiques relacionades amb la flexió verbal	61
3.3. Fonètica	65
4. Bibliografia	75

0. PRESENTACIÓ

La necessitat de disposar de recursos per a l'aprenentatge de la llengua catalana per a l'alumnat nouvingut que s'incorpora a l'educació obligatòria ha fet que el Departament d'Ensenyament hagi impulsat des de fa temps l'elaboració i l'edició de recursos de tipologia diversa adaptada a les característiques d'aquest alumnat.

Aquest material, com s'explica més endavant, parteix, d'una banda, d'una sèrie d'iniciatives prèvies relacionades amb la comparació entre la fonologia i la fonètica, i la morfosintaxi de les llengües que tenen més presència entre els nouvinguts que s'incorporen a les nostres escoles i el català i, de l'altra, de les reflexions fetes en el marc de la formació dels programes d'immersió i sobre aprenentatge de segones llengües de diversos grups de treball del Departament d'Ensenyament vinculats a l'actual Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics i d'acord amb les orientacions del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües (MECR).

L'objectiu principal d'aquest llibre és facilitar l'aprenentatge de la gramàtica a l'alumnat nouvingut, partint de l'enfocament que les llengües, tot i ser diferents, són sempre instruments de comunicació que tenen elements comuns i apliquen estratègies semblants. Per tant, es poden aprofitar aquestes coincidències per resoldre les dificultats d'aprenentatge relacionades amb les estructures diferenciades entre les llengües que coneix l'alumnat i la que està adquirint, en aquest cas el català.

Sabem que el procés d'aprenentatge d'una segona llengua és un procés complex en el qual els aprenents han de mobilitzar una gran quantitat de coneixements i d'estratègies. Però és també un procés en què els alumnes, mitjançant activitats significatives i contextualitzades, poden avançar significativament cap al domini de la nova llengua.

Per afavorir aquest procés és important disposar de recursos que permetin tractar determinades dificultats, com és la sistematització de les regles gramaticals, de manera que es pugui utilitzar la llengua en un context escolar d'una manera autònoma.

És, per tant, un material que treballa un aspecte específic de la llengua però sense perdre de vista que l'aprenentatge de la gramàtica ha de tenir com a objectiu principal contribuir a l'assoliment d'una bona competència comunicativa i no constituir un aprenentatge en si mateixa.

En el llibre que teniu a les mans, trobareu el marc teòric, les orientacions per al professorat i les activitats per a l'alumnat. Aquest llibre es completa amb un quadern amb el material manipulatiu de les activitats i amb un CD on hi ha els quadres resum que volen facilitar al professorat la identificació de les principals dificultats lingüístiques, segons la llengua d'origen, dels aprenents de català com a L2, així com les versions digitals tant d'aquest llibre com del quadern.

Esperem que aquest material sigui d'utilitat en la tasca d'ensenyament de la llengua catalana a l'alumnat nouvingut, que, com sabeu, ha estat i és un dels reptes més importants al qual ha hagut de donar resposta el nostre sistema educatiu en aquests primers anys del segle XXI.

Barcelona, juliol de 2011

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics
Departament d'Ensenyament

1. INTRODUCCIÓ

Aquest material pren com a base els llibres *Llengua, immigració i ensenyament del català* (volums 1-10), elaborats per la Universitat de Girona i editats per la Generalitat de Catalunya, que tracten onze llengües: àrab, amazic, wòlof, fula, mandinga, soninké, panjabi, romanès, tagal, ucraïnès i xinès. Té com a objectiu proporcionar al professorat recursos per a l'ensenyament-aprenentatge de la llengua catalana a l'alumnat que s'incorpora a les nostres aules des de procedències molt diverses.

Pel que fa a les orientacions i propostes didàctiques que presentem, una de les fonts per a la seva elaboració han estat les reflexions dels grups de treball del Departament d'Ensenyament en relació a l'ensenyament i a l'aprenentatge de la gramàtica (sintaxi, morfologia i fonètica).

A la primera part, presentem el marc teòric sobre l'ensenyament i l'aprenentatge d'una nova llengua que orienta les propostes didàctiques i que està basat, entre d'altres, en Chomsky, Cummins, Harley i Ruiz. També hi presentem unes orientacions didàctiques per a l'ensenyament de la gramàtica en contextos plurilingües i emfasitzem les qüestions problemàtiques que pot presentar l'aprenentatge de la llengua catalana respecte de les altres llengües i que convé treballar per ajudar els aprenents a assolir una bona competència comunicativa en llengua catalana.

Aquestes orientacions i els models d'activitats que les segueixen, els presentem en el llibre en tres grans blocs: sintaxi, morfologia i fonètica. Les activitats didàctiques pretenen orientar la intervenció del professorat i facilitar models per al disseny d'altres activitats. Cadascuna se centra en un aspecte diferencial específic de la llengua, tot i que en el desenvolupament s'hi incloguin altres continguts.

Les orientacions didàctiques i les activitats presentades es refereixen al primer estadi d'aprenentatge, el nivell A –usuari bàsic– de llengua, segons el Marc Europeu Comú de Referència de les Llengües (MECR) i cal tenir molt en compte que la competència lingüística és molt limitada en aquest estadi d'aprenentatge. Concretament, l'aprenent fa servir estructures formades per oracions bàsiques amb expressions, grups de paraules i fórmules memoritzades per tal de comunicar una informació limitada en situacions senzilles i quotidianes i pot enllaçar grups de paraules amb connectors simples com ara *i*, *però*, *perquè*; i pel que fa a la correcció lingüística, utilitza algunes estructures senzilles correctament però encara comet sistemàticament errors bàsics.

Les activitats estan pensades per a l'alumnat nouvingut a partir del cicle mitjà de primària i fins a quart d'ESO. Atesa l'amplitud d'edats que s'abasten, cal tenir en compte la capacitat madurativa de l'alumnat: per exemple, l'inici de la subordinació i l'intent de reflectir operacions temporals es pot començar a introduir a partir de 8-10 anys i la capacitat de reflexionar sobre les seves pròpies produccions s'assoleix entre els 10-12. Pel que fa a la utilització de la terminologia específica, també cal tenir en compte l'edat i els coneixements lingüístics de l'alumnat.

Pel que fa a aquestes propostes didàctiques, s'ha de remarcar que no són un mètode per ensenyar la llengua sinó uns exercicis concrets per treballar aspectes "inesperadament distints" per a l'alumnat nouvingut en l'estadi inicial d'aprenentatge de la nova llengua.

En el CD podreu trobar un document en el qual, en primer lloc, apareix informació sobre els llocs on es parlen les llengües comparades i sobre on aquestes llengües són oficials, la qual cosa implica que també són llengües d'escolarització.

En segon lloc, i com a part més important del document, hi ha una síntesi de les qüestions gramaticals del català comparades amb les altres llengües que poden presentar dificultats o facilitats per a l'aprenentatge de la nostra llengua en parlants al·loglots, alguns aspectes significatius de cadascuna i, també, els trets diferencials i específics de les diverses llengües respecte de la llengua catalana.

Maria Antònia Burguesa i Maria Torras

2. MARC TEÒRIC

“No és suficient usar la llengua sinó que cal observar-la”
Joaquim Dolz

Les persones aprenen una, dues o més llengües en contextos i etapes de la vida diferents; ara bé, totes les llengües que es van aprenent no se situen en compartiments mentals separats, sinó que, segons Chomsky, es desenvolupa una multicompetència que connecta els diversos sistemes lingüístics en la ment dels usuaris.

Les llengües s'entrellacen i interactuen perquè totes tenen mecanismes bàsics comuns i patrons essencialment semblants encara que tinguin diferències fonològiques, morfosintàctiques i lèxiques.

Cummins també hi fa referència en la seva teoria de la hipòtesi de la interdependència lingüística en esmentar que el nivell de competència que l'aprenent adquireix en una nova llengua depèn, en part, del tipus de competència que ha desenvolupat en la seva llengua habitual; o sigui que la llengua habitual d'una persona influeix en l'adquisició d'una nova llengua.

Les capacitats que té l'aprenent d'una nova llengua que poden incidir de forma positiva o poden ser un entrebanc en el procés d'adquisició d'aquesta llengua són:

- Comparar entre llengües: establir equivalències, similituds i diferències.
- Transferir a les llengües que aprèn de nou els coneixements implícits o explícits desenvolupats fins al moment.
- Establir una continuïtat entre els sistemes lingüístics, encara que sigui conscient que cada llengua té un sistema de comunicació i de representació diferent.
- Interpretar les estructures semàntiques, morfosintàctiques i fonològiques de la nova llengua que ha d'aprendre a partir dels patrons de les altres llengües apreses.

Aquestes capacitats s'han de tenir presents quan ens proposem organitzar l'ensenyament i l'aprenentatge d'una nova llengua a uns aprenents que ja es comuniquen mitjançant una llengua habitual i potser en coneixen d'altres.

Per utilitzar una llengua no és fonamental haver-la estudiada, s'aprèn a partir de l'automatització de paraules i estructures que s'imiten d'altres parlants i de l'ús funcional en diferents contextos. Però per assolir-ne un ús competent cal tenir un control sobre les produccions pròpies que s'adquireix a través de l'estudi i la reflexió lingüística. Aquest control permet a la persona triar en cada situació

les paraules i estructures més adients o autocorregir-se els errors (autoregulació) que va produint en cada situació comunicativa.

L'assoliment d'una bona competència comunicativa (competència lingüística, sociolingüística i pragmàtica) en una nova llengua no s'adquireix únicament per imitació o acumulació, sinó per la reestructuració progressiva del sistema lingüístic, mitjançant la relació dels coneixements lingüístics ja assolits i els coneixements que es van adquirint de la nova llengua motiu d'aprenentatge.

El coneixement de diferents llengües, plurilingüisme, no es pot entendre mai com el resultat de la suma de monolingüismes. L'ensenyament plurilingüe, doncs, té per objectiu que els aprenents desenvolupin un repertori lingüístic on tinguin cabuda totes les habilitats lingüístiques. No és, per tant, dominar una, dues, tres... llengües apreses aïlladament.

Ensenyament i aprenentatge d'una nova llengua

Els objectius de l'ensenyament i l'aprenentatge d'una nova llengua en el context escolar des d'una perspectiva plurilingüe són els següents:

- Adquirir una competència comunicativa (competència lingüística, sociolingüística i pragmàtica) en la nova llengua que faci possible que els aprenents adquireixin les habilitats bàsiques per a la comunicació (llenguatge restringit) i l'accés a qualsevol disciplina del món del coneixement (llenguatge acadèmic).
- Capacitar els aprenents per poder realitzar les tasques, les activitats i els processos que han de desenvolupar a la vida quotidiana.

Fases del procés d'aprenentatge d'una nova llengua:

- Imitació
- Interllengua
- Consolidació

A la fase d'imitació l'aprenent repeteix l'*input* que rep sense cap tipus de control, moltes vegades sense tenir consciència del significat del component lingüístic que està repetint.

A la fase d'interllengua que és la més llarga, la més dinàmica i la més inestable de totes tres fases, l'aprenent ja usa la llengua significativament en situacions comunicatives. S'expressa utilitzant la gramàtica mental que ell va construït. Té dubtes, fa barreges amb les altres llengües que coneix; constantment produeix errors que són tempteigs propis del procés, conseqüència de les hipòtesis que el porten a haver de pensar com exposar una idea. L'aprenent, en aquesta fase, necessita un espai de temps per pensar i per reflexionar abans de produir el missatge que vol comunicar.

En aquesta fase del procés cal incorporar en l'aprenentatge la reflexió sobre els propis errors i sobre el funcionament de la nova llengua (metalingüística) amb dos objectius clars:

- prendre consciència de les diferències que hi ha entre la seva llengua i la que està aprenent de nou, i
- evitar la fossilització dels errors que l'alumnat podria automatitzar i reproduir inconscientment.

Els aprenents han de parlar sobre qüestions gramaticals entre ells i amb l'ensenyant per poder donar resposta als dubtes lingüístics que tinguin. Han de parlar sobre el que diuen i el que escriuen o el que volen dir o volen escriure, per poder-ho fer bé.

En definitiva, com diu Benveniste, "la facultat metalingüística és la capacitat que tenim els humans de distanciar-nos de la llengua i de contemplar-la mentre la fem servir en l'activitat comunicativa i, per tant, poder elegir, modificar o adequar el discurs perquè sigui comprès pel receptor." ¹

La reflexió metalingüística en el context escolar ha de servir perquè els aprenents millorin la comprensió i l'expressió en la nova llengua que estan aprenent.

A la fase de consolidació l'aprenent automatitza el sistema lingüístic de la nova llengua, adequa el discurs a la situació comunicativa i té capacitat creativa.

La reflexió metalingüística en l'ensenyament d'una nova llengua

Com s'ha esmentat anteriorment, adquirir una bona competència comunicativa en una nova llengua implica tenir una bona competència sociolingüística (coneixements i habilitats necessaris relacionats amb la dimensió social d'ús de la llengua), una bona competència pragmàtica (utilització funcional dels recursos lingüístics en escenaris d'intercanvi comunicatiu) i una bona competència lingüística (coneixement dels recursos formals i la capacitat d'utilitzar-los).

Pel que fa a la competència lingüística, el que sembla més complex o més distant entre les llengües no sempre és el més difícil d'assimilar per l'aprenent i el més senzill o més simple, per contra, no sempre és el més fàcil.

Birgit Harley proposa dirigir la reflexió sobre l'aprenentatge d'una nova llengua en aquests aspectes:

- Els que són "inesperadament distints" de la llengua de l'aprenent, o sigui aquells aspectes que l'estructura de la llengua d'origen no preveu; per exemple, l'accent d'intensitat de la llengua catalana per a alumnes xinesos avesats a una llengua tonal.
- Els que, si no es coneixen, impedeixen l'avenç en el domini de la nova llengua; per exemple, l'ordre SVO de la frase.

Dintre d'aquests dos aspectes cal insistir especialment en:

- Els que són irregulars o poc freqüents.
- Els que, pel fet que presenten grans dificultats respecte de la seva llengua, tendeixen a generar actituds negatives per part dels parlants nadius.

¹ BENVENISTE, E., *Problèmes de linguistique générale II*. Paris: 1974, Gallimard.

“Del que es tracta, en definitiva, no és que l'alumne o alumna assimili coneixements abstractes sobre la llengua, sinó d'impulsar en ell una actitud reflexiva i indagatòria, que el porti a revisar d'una manera conscient el seu propi coneixement lingüístic. Es tracta de fer que els alumnes relacionin, estableixin nexes, descobreixin paral·lelismes i comportaments oposats, formulin regles i les apliquin”.²

L'ensenyament i l'aprenentatge de la gramàtica

Aprendre una llengua vol dir dominar una sèrie de mecanismes, conèixer les diferents organitzacions textuais i les regles que permeten generar un nombre infinit de frases d'aquesta llengua. La imitació precedeix l'assimilació i la generació de les regles i la comprensió és anterior a la producció.

Les parts principals de la gramàtica són:

- La sintaxi: estudia les funcions gramaticals, és a dir, les relacions que els elements de la frase mantenen entre si.
- La morfologia: estudia la formació de les paraules que poden ser variables o invariables. Són variables les que admeten morfemes de gènere, nombre persona, temps...
- La fonètica: estudia la realització dels fonemes en totes les seves alternatives analitzables.

La morfologia i la sintaxi són el nucli central de la gramàtica, són les que estableixen les regles estructurals de com utilitzar les paraules. Cal dominar-les per poder comprendre i expressar-se. Una mateixa idea pot dir-se de diferents maneres, saber triar la forma més adient per expressar què es vol dir és ser competent en morfosintaxi.

Les etapes d'adquisició de la gramàtica estan relacionades amb l'adquisició del llenguatge, amb el desenvolupament maduratiu (capacitats cognitives). La maduració d'unes determinades estructures mentals són necessàries per fer possible l'aparició de determinades estructures lingüístiques. Aquestes estructures s'adquireixen quan hi ha necessitat de comunicació i necessitat d'usos funcionals diferents.

L'ensenyament i l'aprenentatge de la gramàtica, per tant:

- Han de donar resposta a les necessitats immediates.
- Han de fer incidència en els aspectes que l'aprenent no domina, especialment aquells que són diferencials del català respecte de les llengües dels aprenents.
- Han d'ajudar a fer el pas del coneixement implícit que un parlant té de la llengua a un coneixement explícit que el portarà a saber quines són les regles i condicions per construir frases i elaborar textos per tal que pugui arribar a automatitzar-les.

² RUIZ, U., *La reflexió interlingüística: ajudar a pensar en/ amb/ sobre/ tres llengües. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 38. Barcelona: Ed. Graó, 2006.

Per això una bona metodologia ha de tenir en compte dos aspectes fonamentals:

- La imitació: donar a l'alumnat models lingüístics adequats, rics i variats.
- L'aprenentatge conscient: la reflexió sobre els propis errors i el funcionament de la llengua. El tipus de reflexió, el determinarà el nivell maduratiu de cada aprenent.

Orientacions didàctiques relacionades amb la sintaxi i la morfologia

En aquest context, les activitats didàctiques que es plantegin per a l'adquisició de la gramàtica han de seguir els criteris següents:

- Facilitar la comparació de les estructures sintàctiques de les llengües que parlen els aprenents amb la llengua catalana i facilitar també l'anàlisi de les diferències per prendre consciència dels canvis que s'han de portar a terme per produir frases ben estructurades en llengua catalana.
- Relacionar els aspectes sintàctics i morfològics ja que la competència gramatical és multidimensional i les variacions en les estructures de les paraules es donen dins el valor semàntic de la frase.
- Permetre la identificació de les estructures en textos diferents i en situacions comunicatives diverses.
- Potenciar l'ús d'estructures concretes en situacions comunicatives diverses.
- Partir de frases produïdes pels alumnes i de frases proposades per l'ensenyant.
- Centrar cada activitat didàctica en un aspecte diferencial específic de la llengua, tot i que en el desenvolupament de l'activitat hi hagi altres continguts.
- Partir de la llengua oral, tot i que és convenient el suport de la llengua escrita perquè l'associació de les formes orals amb les escrites en facilita la memorització.
- Relacionar l'aprenentatge amb els processos de producció (parlar – llegir) i de comprensió (escoltar – escriure).
- Delimitar els continguts i organitzar-los en seqüències didàctiques de manera que s'asseguri el principi de progressió i recursivitat en el seu tractament.
- Assegurar que l'ensenyant comparteix amb l'aprenent l'objectiu didàctic abans de realitzar cada activitat i mostrar què s'ha après en acabar.
- Acompanyar els continguts que es presenten de molts suports visuals.
- Basar-se en l'observació mitjançant diferents procediments i habilitats.

Habilitats

Un altre aspecte que s'ha de tenir en compte pel que fa al disseny de les activitats és que permetin a l'alumne o alumna sistematitzar l'ús d'habilitats implicades en l'aprenentatge de la gramàtica:

SEGMENTAR:

- Comptar els elements que componen la frase.
- Dir la frase a poc a poc segmentant-ne cadascun dels elements (segmentació lèxica).
- Anomenar tants alumnes com elements té la frase treballada. Cadascun dels alumnes ha de dir l'element de la frase que representa en l'ordre correcte.
- Segmentar la frase en sintagma nominal subjecte, el verb i la resta de sintagmes nominals, complements del verb.

IDENTIFICAR:

- Identificar el sintagma nominal subjecte, el verb i la resta de sintagmes nominals, complements del verb.

COMPARAR:

- Observar i comparar frases amb l'estructura de la llengua inicial de l'alumnat i la de la llengua catalana. Observar les similituds i les diferències.

SUBSTITUIR O CANVIAR:

- Canviar una part de la frase i substituir-la per una altra per veure com en canvia el significat, o bé veure si la frase perd el sentit malgrat que sigui correcta morfològicament.

SUPRIMIR O REDUIR:

- Distingir allò que és necessari, important o secundari en una frase, ometent alguns elements o alguna de les parts. Exemple, *no llegir-ne els verbs, no llegir-ne els complements, etc.*

COMPLETAR:

- Incorporar el sintagma verbal a un sintagma nominal per construir una frase amb significat.
- Afegir algun complement del nom o del verb (pronoms o adverbis treballats) tot allargant la frase.
- Completar una frase, iniciada pel professor o professora, amb més complementació.

AMPLIAR:

- Expandir la frase, afegint-hi complements nominals o verbals a partir d'un model.

COMPONDRE I RECOMPONDRE:

- Elaborar una frase a partir de dos o tres mots coneguts que ha donat prèviament el professor o professora. Exemple: *mare, menjar, entrepà*. (*La mare ha menjat un entrepà de tonyina*).
- Donar un verb i inventar-se una frase.

3. ACTIVITATS

3.1. SINTAXI

3.1.1. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB L'ESTRUCTURA DE LA FRASE

OBJECTIUS

- Contrastar les estructures sintàctiques que tenen les llengües que parlen els aprenents amb la de la llengua catalana.
- Analitzar les diferències perquè l'aprenent prengui consciència dels canvis que s'han de portar a terme per produir frases ben estructurades en llengua catalana.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

SEGONS LA POSICIÓ DEL NUCLI DEL SINTAGMA		
SVO	VSO	SOV
Per a l'alumnat, la llengua inicial del qual tingui aquesta estructura sintàctica, no suposarà cap dificultat produir frases en llengua catalana.	Per a l'alumnat, la llengua inicial del qual tingui aquestes estructures sintàctiques, l'estructura de la llengua catalana resultarà un tret "inesperadament distint".	

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat es pot fer col·lectivament, per parelles o individualment.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Reconpondre frases seguint l'estructura de la sintaxi catalana.

MATERIAL:

- Ordinador per escriure

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'alumne o alumna escriu la frase produïda per un company o companya, que probablement seguirà l'estructura de la seva llengua inicial (exemple: llengua panjabi).

La frase:

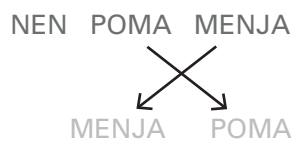
-se SEGMENTA en sintagmes

-s'ORDENA AMB L'ESTRUCTURA (S+V+O)

-es CONTRASTEN LES ESTRUCTURES

-es RECONSTRUEIX la frase afegint-hi els determinants que la seva llengua no té

EL NEN MENJA UNA POMA

- Si es vol, es pot AMPLIAR la frase amb complements del nom

EL NEN PETIT MENJA UNA POMA VERDA

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ordre habitual de les frases en català.

ACTIVITAT 2

Aquesta activitat es pot fer col·lectivament, per parelles o individualment.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Compondre frases seguint l'estructura de la sintaxi catalana.
- Implícitament s'està treballant la concordança entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Làmines amb els dibuixos corresponents (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 3)
- 3 etiquetes per frase: a cadascuna hi ha un fragment de la frase amb el text escrit en diferent color (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 4)
- 3 etiquetes per frase: a cadascuna hi ha un fragment de la frase amb el text escrit, ara en negre (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 5)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant mostra cada làmina i produeix les frases:
Els nens llegeixen un llibre
El nen beu aigua
La noia rega les plantes
- Els alumnes col·lectivament construeixen cada frase amb les etiquetes de colors.
- Si les frases no estan ben construïdes es modifiquen explicitant els canvis.
- L'ensenyant reparteix les etiquetes de totes les frases escrites en negre i els alumnes per parelles han de construir les frases. Si les frases no estan ben construïdes es modifiquen fent reflexionar els alumnes.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ordre habitual de les frases en català.

ACTIVITAT 3

Aquesta activitat es pot fer col·lectivament, per parelles o individualment.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Recompondre una frase seguint l'estructura de la sintaxi catalana a partir d'una imatge i una frase donada per l'ensenyant.

Implicantment s'està treballant la concordança entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Làmina amb el dibuix corresponent (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 6)
- 5 etiquetes (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 6)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta el dibuix i la frase:
La noia alta compra fruita al mercat.
- L'ensenyant talla la frase segmentant-la en tres parts: S + V + O.

LA NOIA COMPRA FRUITA

- Es desordena la frase i els alumnes la tornen a construir.
- S'amplia el SN subjecte a partir d'una pregunta:
Com és la noia, alta o baixa? Alta
- S'afegeix l'etiqueta de l'adjectiu i es torna a construir la frase:

LA NOIA ALTA COMPRA FRUITA

On compra la fruita la noia? Al mercat

- S'afegeix l'etiqueta del CCL després del verb i es torna a construir la frase:

LA NOIA ALTA COMPRA FRUITA AL MERCAT

- L'ensenyant pregunta: *Després d'afegir-hi les etiquetes, tenim més o menys informació?*
- L'ensenyant torna a desordenar tota la frase i els alumnes l'han de reconstruir.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ordre habitual de les frases en català.

ACTIVITAT 4

Aquesta activitat es pot fer col·lectivament, per parelles o individualment.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Compondre frases seguint l'estructura de la sintaxi catalana.
- Implícitament s'està treballant la concordança entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Un dau
- Un esquema amb les frases (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 7)
- Un esquema buit per escriure-hi les frases ben estructurades (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 7)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- Els alumnes tiren el dau i el número que els surti indicarà el subjecte de la frase, que hauran de construir seleccionant el verb i l'objecte directe que correspongui. És important que les frases resultants tinguin un significat coherent.

1	LA NENA	SENTEN	UNES PILOTES
2	EL NEN	COMPRA	UNA CANÇÓ
3	LA MARE	MIREN	UN LLIBRE
4	EL PARE	MENJA	UNES FOTOGRAFIES
5	ELS NENS	LLEGEIX	UNA POMA
6	LES NENES	RENTA	UNS PANTALONS

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENENTATGE:

Què hem après?

- L'ordre habitual de les frases en català.
- El verb té formes diferents segons qui fa l'acció.

ACTIVITAT 5

Aquesta activitat s'ha de fer col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar les frases seguint l'estructura de la sintaxi catalana.
- Implícitament s'està treballant la concordança entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Una làmina amb el dibuix corresponent. (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 8)
- Frases encadenades en forma de text. (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 9)
- Un esquema buit per escriure-hi les frases. (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 9)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant mostra el dibuix.
- Els alumnes observen el dibuix, identifiquen el context, les persones i les accions que fan:
 - La senyora llegeix un llibre*
 - El senyor compra un gelat*
 - Un nen passeja un gos*
 - Les noies escolten música*
 - El guàrdia atura uns cotxes*
 - El noi escolta la ràdio*
 - Les noies pinten un quadre*
 - El noi ven diaris*
- L'ensenyant o un alumne o alumna llegeix l'escrit i se separen amb una línia vertical les frases:

una senyora llegeix un llibre un senyor compra un gelat un nen passeja un gos unes noies escolten música un guàrdia atura uns cotxes un noi escolta la ràdio unes noies pinten un quadre un noi ven diaris

- Un cop identificades les frases cada alumne o alumna escriu cada frase en un quadre on distingeix el subjecte, el verb i l'objecte directe.

	QUI	ACCIÓ	QUÈ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ordre habitual de les frases en català.

ACTIVITAT 6

Aquesta activitat s'ha de fer col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Produir frases seguint l'estructura de la sintaxi catalana.
- Implícitament s'està treballant la concordança entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Làmina amb el dibuix corresponent (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 10)
- Un quadre per escriure-hi les frases (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 11)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant mostra el dibuix, els alumnes l'observen, s'identifica el context, les persones i les accions que fan:
 - La noia llegeix un llibre*
 - Dos nois i una noia fan un treball*
 - La professora penja un mapa*
 - Les noies dibuixen una casa*
 - La noia retalla un triangle*
 - El noi pinta un dibuix*
 - Les noies pengen un mural*
 - Els nois miren el calendari*
 - La noia ordena la carpeta*
 - Les noies aixequen la mà*
 - La noia rossa esborra la pissarra*
 - Un noi i una noia engeguen l'ordinador*

- L'ensenyant diu una frase de model. Els alumnes produeixen totes les altres amb l'ajuda del quadre i les hi escriuen.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ordre habitual de les frases en català.

ACTIVITAT 7

Aquesta activitat s'ha de fer col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Produir frases seguint l'estructura de la sintaxi catalana a partir d'accions fetes a l'aula. Hi pot haver frases que només tinguin S+V o d'altres que tinguin S+V+qualsevol complement verbal.

Implicantment s'està treballant la concordança entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Un quadre per escriure-hi les frases (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 12)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant fa un modelat de l'activitat: realitza una acció, l'explica, produeix la frase que explica l'acció realitzada i l'escriu a la pissarra.
- Es proposa a un alumne o alumna que realitzi una acció. La resta d'alumnes l'observen i expliquen què ha fet.
- Un dels alumnes produeix la frase i la resta l'escriuen al quadre.
- L'ensenyant escriu la frase que ha escrit un alumne o alumna a la pissarra i entre tots revisen l'escriptura.
- Es repeteix l'acció tantes vegades com es cregui convenient.

	SUBJECTE	VERB	COMPLEMENTS
1			

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENENTATGE:

Què hem après?

- L'ordre habitual de les frases en català.

ACTIVITAT 8

Aquesta activitat es pot fer col·lectivament, per parelles o individualment.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Compondre frases utilitzant els connectors: *i*, *però*, *perquè*.
- Implícitament s'està treballant la concordança entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Làmines amb els dibuixos corresponents i les frases escrites (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 13)
- Etiquetes amb una part de la frase (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 14 i 15)
- 3 etiquetes amb els connectors: *i*, *però*, *perquè* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 14)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta les etiquetes amb els tres connectors: *i*, *però*, *perquè*.
- L'ensenyant presenta els tres dibuixos per observar l'ús de cada un dels connectors i evidenciar la relació de cadascun amb el significat global de la frase:
En Hassan juga i la Paola no juga
En Hassan juga però la Paola no pot jugar
La Paola no pot jugar perquè té la cama trencada
- L'ensenyant mostra les etiquetes amb les parts de les frases que s'hauran de compondre:
La noia estudia
El senyor no vindrà
La meva germana està contenta
El nen vol pintar el dibuix
El nen no pot pintar el dibuix
La mare s'ha de llevar
El senyor rega les plantes
El noi va al cinema

El noi escolta música
Està malalt
Vindrà la seva amiga
No té colors
Té molta son
Estan seques
La noia es queda a casa
La noia no hi pot anar

- Un alumne o alumna agafa una etiqueta que correspon a la primera part de la frase, ha de trobar l'etiqueta que formarà la frase sencera i el connector que unirà les dues parts.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Quan s'han d'utilitzar els connectors *i*, *però*, *perquè*.

3.1.2. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB LES FRASES ATRIBUTIVES, LOCATIVES, POSSESSIVES I EXISTENCIALS

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Distingir i/o utilitzar els verbs *ser*, *estar*, *haver-hi* i *tenir*.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Utilitzar el verb *ser* en les frases atributives.

MATERIAL:

- Una làmina amb el dibuix corresponent (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 16)
- 2 etiquetes amb les formes: *és*, *són* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 17)
- Quadre (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 17)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant mostra el dibuix.
- Els alumnes han d'identificar el context i els elements que hi apareixen:
 - El riu és ample.*
 - Les muntanyes són altes.*
 - El pont és estret.*
 - Les cases són altes.*
 - Les cases són baixes.*
 - El llac és gran.*
 - Les flors són vermelles.*
 - El campanar és alt.*
 - El poble és petit.*
 - Els ocells són grocs.*
 - Els arbres són verds.*
 - Els bancs són amples.*

- L'ensenyant mostra les dues etiquetes amb les formes *és* i *són*.
- Per tal d'identificar la qualitat de cada element practicarem preguntes de doble opció. Per exemple, *el riu és ample o estret?*
- Els alumnes han de dir la qualitat de cada element i construir la frase atributiva. Les frases que es van construir s'escriuen en el quadre.

QUI	VERB	ATRIBUT

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Que les frases necessiten un verb: en aquest cas el verb *ser*.
- Dues formes de present del verb *ser*, una en singular i l'altra en plural.

ACTIVITAT 2

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Distingir i/o utilitzar els verbs *ser*, *estar*, *haver-hi* i *tenir*.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Diferenciar l'ús dels verbs atributius *ser* i *estar*.

MATERIAL:

- Tres dibuixos (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 18)
- Diverses fotografies: algunes amb dues persones amb característiques diferents i contrastades per treballar el verb *ser* i d'altres amb la mateixa persona en dos estats diferents per treballar el verb *estar*
- Etiquetes amb les frases (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 19)
- Etiquetes amb les formes verbals (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 19)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta els tres dibuixos: primer s'observen les característiques estables de les persones (v. *ser*) i, després, els estats transitoris (v. *estar*).
- L'ensenyant situa les etiquetes a sota del dibuix que els correspon:
 - En Saïd és baix*
 - La Fàtima és alta*
 - En Saïd està content*
 - En Saïd està trist*
 - La Fàtima està contenta*
 - La Fàtima està trista*
- Es practica l'activitat amb els companys de l'aula: l'ensenyant va mostrant les formes verbals i els alumnes han de construir les frases amb característiques estables i estats transitoris dels seus companys.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- A distingir l'ús del verb *ser* i *estar* en referència a les persones.

ACTIVITAT 3

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Distingir i/o utilitzar els verbs *ser*, *estar*, *haver-hi* i *tenir*.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Produir frases possessives.

MATERIAL:

- Els dibuixos de l'activitat 2 (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 18)
- Una etiqueta amb la forma verbal *té* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 19)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta el dibuix que conté el noi i la noia.
- L'ensenyant presenta l'etiqueta amb la forma verbal *té*.
- L'ensenyant construeix una frase de model (*La Fàtima té el cabell...*) i els alumnes van produint altres frases.
- Es practica l'activitat amb els companys de l'aula.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ús del verb *tenir* i la concordança entre el subjecte, el verb i l'atribut.

ACTIVITAT 4

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Distingir i/o utilitzar els verbs *ser*, *estar*, *haver-hi* i *tenir*.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Produir frases existencials.

MATERIAL:

- La làmina de l'activitat 1 (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 16)
- Una etiqueta amb la forma verbal *hi ha* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 19)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta el dibuix i l'etiqueta de la forma verbal *hi ha*.
- L'ensenyant diu als alumnes que els farà preguntes referents al paisatge i ells les hauran de contestar utilitzant la forma verbal que hi ha escrita a l'etiqueta.

Preguntes genèriques:

Quants... hi ha i com són?

Quants... hi ha? Com és? (si n'hi ha només un)

Exemple de l'ensenyant:

Quants ponts hi ha i com són? Hi ha dos ponts, un d'estret i un d'ample.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENENTATGE:

Què hem après?

- L'ús del verb *haver-hi*.

ACTIVITAT 5

Aquesta activitat es pot fer col·lectivament o per parelles.
S'ha de fer després de les activitats 1, 2, 3 i 4 perquè les globalitza totes.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Distingir i/o utilitzar els verbs *ser, estar, haver-hi* i *tenir*.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Produir frases atributives, locatives, possessives i existencials.

MATERIAL:

- Una làmina amb el dibuix corresponent (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 20)
- Les etiquetes de les activitats 1, 2, 3 i 4 (formes verbals: *és, són, està, estan, hi ha, té*) (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 19)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant mostra el dibuix.
- Els alumnes han d'identificar el context i els elements que hi apareixen.
- L'ensenyant mostra les etiquetes amb les formes verbals.
- Els alumnes han de construir frases utilitzant les diferents formes verbals.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ús dels verbs *ser, estar, tenir* i *haver-hi*.

3.1.3. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB LES FRASES INTERROGATIVES

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat es pot fer col·lectivament i, posteriorment, per parelles.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Utilitzar la partícula interrogativa quan calgui. Prescindir de la funció sintàctica d'aquesta partícula i situar-la sempre a l'inici de la frase.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Construir frases de pregunta i resposta amb els pronoms interrogatius: *qui*, *què* i *on*.

MATERIAL:

- Una làmina amb diverses persones fent diverses accions en diversos llocs (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 21)
- 3 etiquetes amb els pronoms interrogatius: *qui*, *què*, *on* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 22)
- 1 etiqueta amb la forma verbal *fa* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 22)
- 1 etiqueta amb el símbol d'interrogació? (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 22)
- Etiquetes buides per poder-hi posar el nom dels personatges (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 22)
- Etiquetes amb les accions escrites (V) (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 23)
- Etiquetes amb les accions escrites (V+O) (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 23)
- Etiquetes amb el nom dels llocs (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 24)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta totes les etiquetes.

- L'ensenyant fa preguntes concretes utilitzant el pronom *qui* i ensenyant l'etiqueta del que pregunta V / V+O; l'alumne o alumna ha d'assenyalar la persona a la làmina:

Una nena compra xiclets a la parada de l'aminadures

Un grup de nens i nenes juguen al camp de futbol

Una nena fa castells al sorral

Una senyora passeja el gos a l'arbreda

Dues nenes juguen a la taula de tennis

Una nena beu aigua a la font

Un noi i una noia escolten música en un banc

Una noia llegeix un llibre a l'arbreda

Una mare empeny un nen al gronxador

Un pare i el seu fill berenen sota d'un arbre

Uns quants nens i nenes baden a la parada de l'aminadures

Un nen petit plora al sorral

Un grup de nens i nenes s'esquitxen a la font

- Tornem a fer preguntes amb el pronom *qui*; ara l'alumne o alumna ha de buscar l'etiqueta corresponent al subjecte i l'etiqueta corresponent a V / V+O (inclosa a la pregunta), confeir la frase i respondre amb una frase sencera: S+V+O.
- L'ensenyant fa preguntes amb el pronom *què* referides a les accions que fan els personatges:

QUÈ FA+ARTICLE I NOM DEL PERSONATGE

- L'alumne o alumna ha de buscar l'etiqueta corresponent al subjecte i l'etiqueta corresponent a V / V+O, confeir la frase i respondre la pregunta amb una frase sencera: S+V / S+V+O.
- Un alumne o alumna fa preguntes amb el pronom *què*: haurà de buscar l'etiqueta del pronom *què*, la del verb *fa*, la del subjecte, la del símbol d'interrogació i confeir la pregunta (amb el subjecte al final).
- Els alumnes que responguin la pregunta hauran de buscar l'etiqueta corresponent al subjecte i l'etiqueta corresponent a V / V+O i confeir la frase (amb el subjecte al principi).

- L'ensenyant fa preguntes amb el pronom *on* referides a les accions que fan els personatges:

ON+V+ARTICLE I NOM DEL PERSONATGE

ON+V+O+ARTICLE I NOM DEL PERSONATGE

- L'alumne o alumna ha de buscar l'etiqueta corresponent al subjecte, l'etiqueta corresponent a V / V+O i l'etiqueta corresponent al lloc, confegir la frase i respondre la pregunta amb una frase sencera: S+V+CCL / S+V+O+CCL.
- Un alumne o alumna fa preguntes amb el pronom *on*: haurà de buscar l'etiqueta del pronom *on*, la del V / V+O, la del subjecte, la del símbol d'interrogació i confegir la pregunta (amb el subjecte al final).
- Els alumnes que responguin la pregunta hauran de buscar l'etiqueta corresponent al subjecte, l'etiqueta corresponent a V / V+O, l'etiqueta corresponent al CCL i confegir la frase (amb el subjecte al principi).
- Els alumnes, per parelles, practiquen lliurement preguntes i respostes sobre la làmina.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ús dels pronoms interrogatius *qui*, *què* i *on*.
- L'ordre dels elements de les frases interrogatives.

ACTIVITAT 2

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Utilitzar la partícula interrogativa quan calgui. Prescindir de la funció sintàctica d'aquesta partícula i situar-la sempre a l'inici de la frase.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Conèixer la flexió de l'adjectiu interrogatiu: *quin, quina, quins, quines*.

MATERIAL:

- La mateixa làmina de l'activitat 1 (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 21)
- 4 etiquetes amb les formes de l'adjectiu interrogatiu: *quin, quina, quins, quines* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 25)
- Etiquetes: Símbol d'interrogació: V / V+O i noms dels llocs de l'activitat 1 (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 22, 23 i 24)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant fa preguntes concretes utilitzant l'adjectiu en les diverses formes, focalitzant les preguntes en els subjectes de les frases de l'activitat 1.
- La metodologia és semblant a les activitats de flexió de l'article.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'ús de l'adjectiu interrogatiu flexionat: *quin, quina, quins i quines*.

3.1.4. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB ELS PRONOMS PERSONALS

ACTIVITAT 1 (recomanada per a ESO)

Aquesta activitat es fa col·lectivament i per parelles amb els diàlegs dirigits.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Omissió i confusió dels pronoms febles *en, hi, ho*.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Conèixer i utilitzar el pronom *en* com a substitut d'objectes directes no determinats.
- Ús de la preposició *de* amb valor partitiu.

MATERIAL:

- Una bossa de caramels de diversos colors
- 2 etiquetes per a cada nen: una de verda i una de vermella
- Diàlegs dirigits, un per parella (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 26 i 27)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- DIÀLEG INICIAL (dues persones que coneguin la llengua en fan un modelat).

—*Tinc molts caramels, en vols?*
—*Sí, en vull dos.*

- REPETICIÓ DEL DIÀLEG (el professor o professora i diversos alumnes). Els alumnes tenen dos cartrons, un de verd i un de vermell. En acabar cada interpretació els alumnes aixequen un dels dos cartrons: el verd, si la seqüència és correcta i el vermell, si no ho és. Els cartrons tenen una doble finalitat: conèixer el grau d'assimilació de l'activitat en cada alumne o alumna i forçar l'atenció.

- EXPLICACIÓ DEL QUE HEM FET (a la pissarra)

Tinc molts caramels, vols caramels? (repetició) Resposta forçada, no usual.

Tinc molts caramels, en vols? (substitució) Resposta usual.

NORMA: CARAMELS → EN

· CONTINUEM EL DIÀLEG INICIAL, AFEGINT-HI UNA NOVA SEQUÈNCIA

—Tinc molts caramels, en vols?

—Sí, en vull dos.

—En tinc de molts colors, de quins en vols?

—En vull un de groc i un de verd.

· REPETICIÓ DEL DIÀLEG (com abans)

· EXPLICACIÓ DEL QUE HEM FET (a la pissarra)

En tinc de molts colors, de quins en vols?

En vull un de groc i un de verd.

NORMA: ES MANTÉ LA PREPOSICIÓ DE

· COMPROVEM LA NORMA AMB ALTRES SUBSTANTIUS

(interacció directa amb els alumnes)

—Tinc molts llibres, en vols?

— (...)

—En tinc de diverses matèries, de quines en vols?

— (...)

—Tinc molts fulls, en vols?

— (...)

—En tinc de diverses mides, de quina mida en vols?

— (...)

—Tinc molts llapis, en vols?

— (...)

—En tinc de molts colors, de quins en vols?

— (...)

· DIÀLEGS DIRIGITS

DIÀLEG DIRIGIT: LLIBRERIA

COMPRADOR/A

VENEDOR/A

Saludes la venedora.

Saludes la compradora i li
preguntes què vol.

Vols llibretes.

En tens amb espiral i amb
grapes i preguntes de quines
en vol.

En vols 3 amb espiral i 1
amb grapes.

En tens de 3 mides: de gros-
ses, de mitjanes i de petites.

En vols 3 de grosses amb
espiral i 1 de mitjana amb
grapes.

Les hi dónes i li dius quant
val.

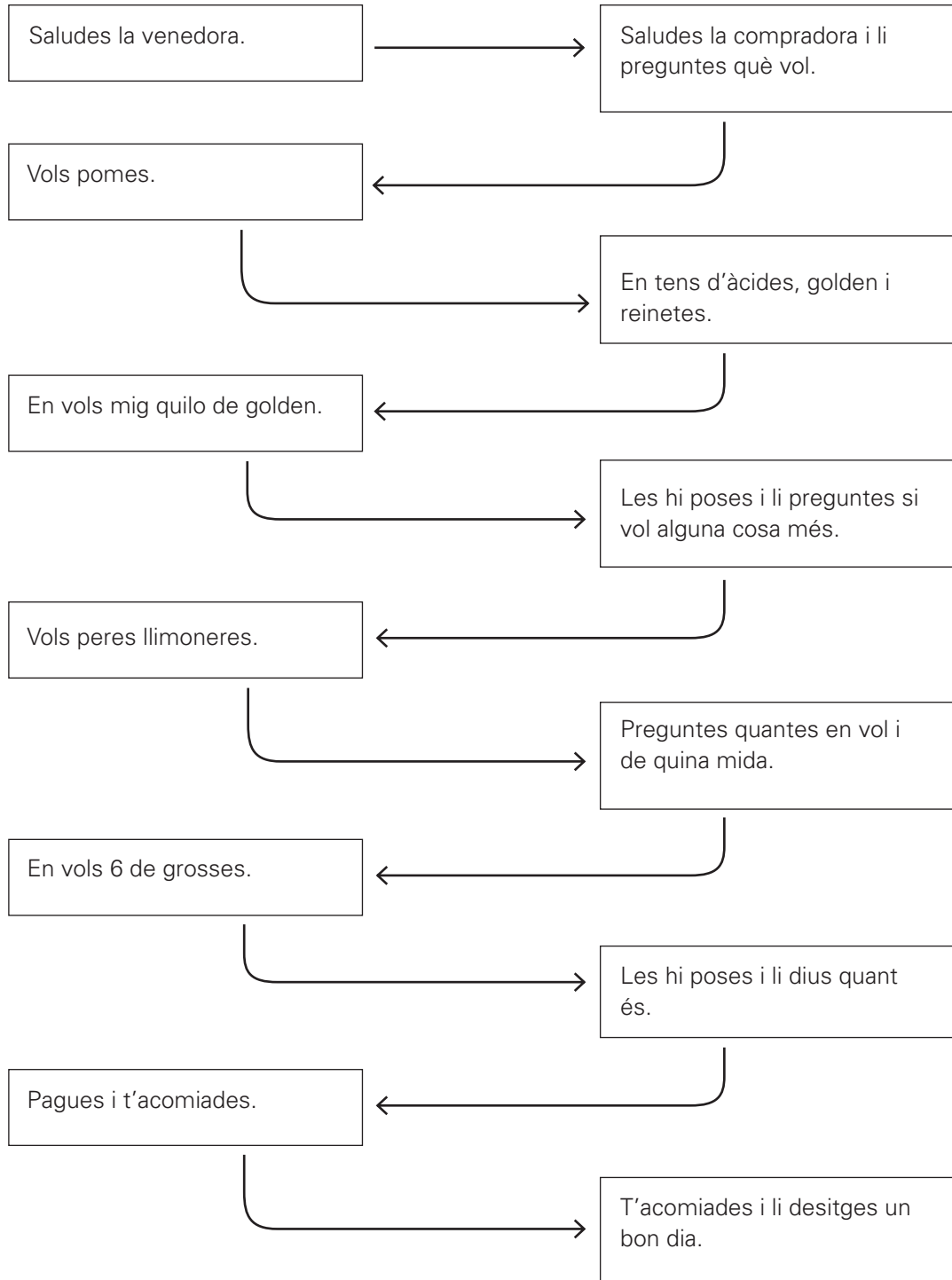
Agraïment i comiat.

Comiat i bon dia.

DIÀLEG DIRIGIT: FRUITERIA

COMPRADOR/A

VENEDOR/A

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- L'existència del pronom *en*, que serveix per evitar la repetició d'una mateixa paraula referenciada anteriorment.
- L'ús de la preposició *de* per indicar la part d'un tot.

3.1.5. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB L'ARTICLE

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Reconèixer i utilitzar els articles.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Conèixer i usar l'article en la seva posició correcta dins el sintagma nominal.
- Implícitament s'està treballant la concordança en el SN i entre subjecte i verb.

MATERIAL:

- Quatre làmines que descriuen la mateixa acció però amb subjectes diferents (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 28)
- Etiquetes amb els articles, els noms i els sintagmes verbals (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 29)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta les quatre làmines i demana quina acció estan fent les persones:
El nen llegeix un llibre
La nena llegeix un llibre
Els nens llegeixen un llibre
Les nenes llegeixen un llibre
Pregunta: *Quina acció està fent el nen? El nen... (escriu, canta o llegeix)*
- L'ensenyant presenta les etiquetes dels subjectes i les dels articles definits.
- Tots junts construeixen les frases que expliquin cada làmina.

- S'inicia la construcció de la frase pel nucli del subjecte:

L'ensenyant diu:

(NEN) *Davant de nen, s'hi ha de posar una paraula. Trieu-la entre aquestes quatre paraules:
el, la, els, les*

(NENA) *Davant de nena, s'hi ha de posar una paraula. Trieu-la entre aquestes tres paraules:
la, els, les*

(NENS) *Davant de nens, s'hi ha de posar una paraula. Trieu-la entre aquestes dues paraules:
els, les*

(NENES) *Davant de nenes, s'hi ha de posar una paraula. Quina queda? Les*

- Se segueix completant la frase.

Els alumnes han de triar entre *llegeix un llibre o llegeixen un llibre.*

EL NEN...

LA NENA...

ELS NENS...

LES NENES...

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Davant dels noms, s'hi ha posar una paraula que es diu *article*.
- Els articles són: *el, la, els, les*.

ACTIVITAT 2

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Reconèixer i utilitzar els articles.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar l'article que concorda amb el nucli del subjecte.

MATERIAL:

- Un dau
- Quatre etiquetes amb els articles (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 29)
- Un quadre per escriure els sintagmes nominals (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 30)
- Una cartolina amb els noms

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- Un alumne o alumna tira el dau i un altre company o companya o l'ensenyant llegeix els noms que pot triar amb aquest número. S'inicia la construcció del sintagma nominal. Primer es produeixen oralment i després s'escriuen al quadre.
- Un cop s'han trobat els articles adequats per a cada nucli, s'hi afegeix un adjectiu qualificatiu que hauran de pensar entre tots els alumnes, després s'escriu a la columna corresponent.

PARAULES QUE CORRESPONEN A LA NUMERACIÓ DEL DAU

- 1 : fulls, dau, casa, teulada.
- 2 : llibre, llibretes, portes, cadira.
- 3 : quadre, ordinadors, impressores, llums.
- 4 : ulleres, rellotge, mà, dits.
- 5 : caramel, braç, cames, camisa.
- 6 : televisor, taula, calaix, carpeta.

ARTICLE	NOM	ADJECTIU

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Davant dels noms, s'hi ha de posar una paraula que es diu *article*.
- Els articles són: *el, la, els, les*.
- Els articles *el* i *la* van davant de les paraules que només indiquen una sola cosa (singular).
- Els articles *les* i *els* van davant de les paraules que indiquen més d'una cosa (plural).

3.1.6. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB ELS POSSESSIUS

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Reconèixer i utilitzar els possessius.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Conèixer les formes dels possessius.
- Reconèixer el lloc que ocupen els possessius en el sintagma.
- Prendre consciència de la concordança amb el nom que acompanyen.

ACTIVITATS

El model d'activitats per treballar aquesta dificultat és el mateix que s'acaba d'exemplificar per a l'article.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Les diverses formes dels possessius.
- Que tenen el mateix gènere i nombre que el nom que acompanyen.

3.2. MORFOLOGIA

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

LLENGÜES AÏLLANTS

Els parlants de llengües aïllants en contacte amb una llengua flectiva, en aquest cas el català, hauran d'aprendre que les paraules solen estar formades per més d'un morfema i tenen flexió.

Objectius didàctics:

- Distingir entre paraula i morfema.
- Distingir entre morfemes lèxics i morfemes gramaticals.
- Prendre consciència de la flexió verbal.
- Prendre consciència de la flexió nominal.

Tipologia d'activitats:

- Separar els morfemes que componen les paraules (verbs i noms).
- Compondre paraules a partir dels morfemes lèxics i gramaticals (verbs i noms).
- Compondre verbs a partir de morfemes lèxics i gramaticals per formar diversos temps, persones i modes.

Quan s'hagin habituat a la flexió, hauran de fer activitats adequades a parlants de llengües flectives.

LLENGÜES FLECTIVES

Els parlants de llengües flectives, per dominar la llengua catalana, hauran d'aprendre la flexió correcta de les paraules.

Objectius didàctics:

1. Reconèixer i utilitzar els articles i aprendre la flexió i la concordança de tots els elements del sintagma nominal.
 - 1.1. Llengües que no tenen article:
 - Reconèixer l'article.
 - Prendre consciència de la necessitat d'usar-lo i de la seva posició dins el sintagma.
 - Prendre consciència de les diferents formes i de la concordança de tots els elements del sintagma nominal.
 - 1.2. Llengües que tenen article:
 - Prendre consciència de la seva posició dins el sintagma.
 - Prendre consciència de les diferents formes i de la seva concordança amb la paraula a qui acompanyen.
2. Aprendre la flexió dels verbs catalans.

Tipologia d'activitats:

1. Presentació de les paraules sempre acompanyades de l'article corresponent.
 - Classificació de paraules en dos grans grups: masculines i femenines.
 - Classificació de paraules pel seu nombre: singular i plural (*una, més d'una*).
 - Classificació per gènere i nombre.
 - Compondre sintagmes nominals amb un nombre tancat de paraules utilitzant els articles.
2. Composició de verbs a partir de morfemes lèxics i gramaticals per formar diversos temps, persones i modes. Identificació de formes verbals a partir d'ordres donades: temps i persona.

3.2.1. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB LA FLEXIÓ NOMINAL

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- L'assignació de gènere i la utilització del plural.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar les dues úniques classes de noms segons el gènere: masculí i femení.

MATERIAL:

- 2 etiquetes amb els gèneres (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 31)
- 2 etiquetes amb els articles *el* i *la* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 31)
- Dibuix d'un nen i dibuix d'una nena (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 32)
- 14 dibuixos de diferents objectes (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 33-39)
- Objectes que es tinguin a l'abast.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta els dibuixos del nen i de la nena.
- L'ensenyant presenta els dos gèneres amb les persones i els identifica amb els articles.

- L'ensenyant presenta dos dels objectes, un de gènere masculí i un de femení i els classifica segons el gènere.
- Els alumnes van triant els dibuixos o els objectes i tots junts els van classificant.
- És important recordar que el gènere és arbitrari i, per tant, amb una sola activitat no es poden identificar tots els noms amb el gènere que els correspon segons la llengua catalana. Es pretén que l'alumnat vagi familiaritzant-se amb aquesta característica.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- La llengua catalana només té dos gèneres, masculí i femení, i són arbitraris.

ACTIVITAT 2

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- L'assignació de gènere i la utilització del plural.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar les dues classes de noms segons el gènere: masculí i femení.
- Si els cartrons tenen els dibuixos, implícitament s'està treballant lèxic.

MATERIAL:

- Fitxes vermelles "gènere masculí" i fitxes blaves "gènere femení"
- Etiquetes amb els gèneres (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 31)
- 2 etiquetes amb els articles *el* i *la* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 31)
- Cartrons per jugar al quinto (als cartrons hi pot haver les paraules escrites o els dibuixos) (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 40-43)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant reparteix els cartrons per jugar al quinto i s'assegura que els alumnes coneixen el significat de les paraules:

guix, carpeta, motxilla, llapis, paperera, goma, pissarra, llibre, capsa, calendari, llibreta, dibuix, biblioteca, gimnàs, cadira, porta, finestra, vàter, lavabo, taula, semàfor, banc, carrer, casa, botiga, pilota, bufanda, faldilla, camisa, cullera, forquilla, rellotge, telèfon, televisor, moto, bicicleta, tren, poma, pera, pa, xocolata, núvol, lluna, pluja, cuina, llit, cama, braç, peu, cara, cabell, muntanya, riu.

- L'ensenyant reparteix un grapat de fitxes de cada color a cada alumne o alumna o parelles d'alumnes que jugaran amb cada cartró.
- L'ensenyant fa una primera activitat de modelat per compartir les regles del joc. Ensenya una etiqueta i llegeix *masculí* o *femení* segons el que hi hagi escrit. Cada alumne o alumna haurà de mirar si en el seu cartró hi ha una paraula que correspongui a aquest gènere, si en té alguna hi podrà posar una fitxa a sobre segons el color que correspongui.
- Un cop s'ha fet el modelat, s'inicia el joc. El joc s'acaba quan un alumne o alumna o una parella canten *quinto*, o sigui quan han omplert tot el cartró.
- Cada alumne o alumna o parella d'alumnes que han omplert tot el cartró llegeixen les paraules amb l'article corresponent. Exemple: *la carpeta*.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- La llengua catalana només té dos gèneres: masculí i femení.
- Tots els noms tenen gènere: masculí o femení.

ACTIVITAT 3

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- L'assignació de gènere i la utilització del plural.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar les dues classes de noms segons el nombre: singular i plural.

MATERIAL:

- 2 etiquetes amb els nombres (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 44)
- 2 etiquetes amb els articles: *els, les* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 44)
- 2 etiquetes amb *un i més d'un* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 44)
- Dibuix d'un nen i dibuix d'una nena (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 32)
- Dibuix d'uns nens i dibuix d'unes nenes (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 45)
- Els dibuixos de l'activitat 1 (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 33-39)
- Els dibuixos de l'activitat 1, amb més d'un element (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 46-52)
- Objectes que es tinguin a l'abast

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta els dibuixos del nen i dels nens.
- L'ensenyant presenta els dos nombres amb les persones i els identifica amb la quantitat.
- L'ensenyant presenta dos dels objectes, un de singular i un de plural i els classifica segons el nombre.
- Els alumnes van triant els dibuixos o els objectes i tots junts els van classificant.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- La llengua catalana només té dos nombres: singular i plural.

ACTIVITAT 4

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- L'assignació de gènere i la utilització del plural.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar el nombre: singular i plural.

MATERIAL:

- Una làmina amb el dibuix corresponent (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 53)
- Un quadre per situar els elements (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 54)
- Els dibuixos de l'activitat 1, amb més d'un element (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 46-52)
- Objectes que es tinguin a l'abast

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta el dibuix de la noia.
- Els alumnes observen el dibuix i van dient les parts del seu cos i tot el que porta.
- L'ensenyant presenta l'esquema i explica què han de fer. Pot fer referència a l'activitat anterior recordant:

un element = nombre singular
més d'un element = nombre plural

- Els alumnes han d'anar situant a cada apartat del quadre les parts del cos i les coses que porta segons el nombre.

LA NOIA	TÉ	SINGULAR	
		PLURAL	
	PORTA	SINGULAR	
		PLURAL	

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- La llengua catalana només té dos nombres: singular i plural.

ACTIVITAT 5

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- L'assignació de gènere i la utilització del plural.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar, classificar i flexionar noms segons el nombre: singular i plural.
- Identificar, classificar i flexionar noms segons el gènere: masculí i femení.

MATERIAL:

- Text per identificar els noms (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 55)
- Quadre per a la classificació dels noms (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 56)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant llegeix el text i en comparteix el significat amb l'alumnat.
- L'aprenent ha de subratllar tots els noms; o sigui, totes les paraules que trobi precedides d'un article determinat o indeterminat.
- L'aprenent ha de subratllar amb un llapis de color blau tots els noms masculins.
- L'aprenent ha de subratllar amb un llapis de color verd tots els noms femenins.
- L'aprenent ha de subratllar amb un llapis de color groc tots els noms singulars.
- L'aprenent ha de subratllar amb un llapis de color vermell tots els noms plurals.

Cada nom estarà subratllat tres vegades; primer amb llapis, després de color blau o verd i, finalment, de color groc o vermell.

- L'aprenent classificarà cada nom a l'apartat del quadre que li correspongui i omplirà el que li quedi buit amb la corresponent flexió de nombre.

TEXT

En Pau era un cuiner. Tenia un restaurant molt acollidor al (a+ el) centre de la ciutat. Només hi feia els dinars, però el negoci li anava prou bé.

Tothom estava molt content amb els menús casolans que feia, i els migdies tenia sempre el restaurant ple. Mai no hi quedava ni una taula buida. Només hi havia una persona que no estava satisfeta amb els menjars d'en Pau, el pare. Sempre hi trobava un defecte i era l'únic que no menjava de gust, al (a + el) restaurant.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ

Masculí singular	Masculí plural	Femení singular	Femení plural

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- A reconèixer els noms en un text.
- A classificar-los en masculins i femenins, singulars i plurals.
- A transformar-los: passar-los de singular a plural i de plural a singular.

3.2.2. QÜESTIONS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB LA FLEXIÓ VERBAL

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

Per fer aquesta activitat els alumnes ja han de conèixer els pronoms personals. Aquesta activitat és extensiva a altres temps verbals simples.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Reconèixer i usar les diferents formes verbals adequades al temps a la persona i el nombre.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Identificar les parts constitutives de la flexió verbal del present d'indicatiu: morfemes lèxics i morfemes gramaticals.

MATERIAL:

- Cinc etiquetes amb infinitius regulars de la 1a conjugació (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 57)
- Tisores
- Etiquetes amb els pronoms personals *jo, tu, ell, nosaltres, vosaltres, ells* (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 58)
- Etiquetes amb els morfemes gramaticals del present d'indicatiu de la 1a conjugació (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 58)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta diferents infinitius de la primera conjugació.
- L'ensenyant davant dels alumnes talla l'infinitiu en dues parts: PARL / AR.
- L'ensenyant mostra les etiquetes dels pronoms, agafa el morfema lexical del verb i hi va afegint els morfemes que corresponen a cada pronom.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Que els verbs prenen formes diferents en funció de les persones que realitzen l'acció.

ACTIVITAT 2

Aquesta activitat es fa col·lectivament i s'hi pot jugar individualment o per parelles.

Per fer aquesta activitat els alumnes ja han de conèixer els pronoms personals i els adverbis de temps més usuals i han fet l'activitat 1.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Reconèixer i usar les diferents formes verbals adequades al temps a la persona i el nombre.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Relacionar formes verbals amb el temps i la persona adequats.

MATERIAL:

- Cartrons per jugar al quinto (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 59 i 60)
- Dibuixos
- Una bossa amb 16 etiquetes amb adverbis de temps (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 61)
- Una bossa amb 16 etiquetes amb subjectes (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 62)
- Fitxes

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta els verbs que es treballaran per assegurar que els alumnes en coneixen el significat: *estudiar, parlar, caminar, comprar, nedar, cantar, ballar, passejar, menjar, dinar, esmorzar i pintar*.
- Reparteix els cartrons per jugar al quinto.
- L'ensenyant fa una primera activitat de modelatge per compartir les regles del joc. Treu una etiqueta de la bossa on hi ha els adverbis, l'ensenyant als alumnes i la diu en veu alta; després, treu una etiqueta de la bossa on hi ha els subjectes, l'ensenyant als alumnes i la diu en veu alta. Cada alumne o alumna haurà de mirar si en el seu cartronet hi ha alguna forma verbal adequada a l'adverbi de temps i al subjecte esmentats; si en té alguna hi podrà posar una fitxa i només una cada vegada.

- Un cop s'ha fet el modelatge, s'inicia el joc. El joc s'acaba quan un alumne o alumna o una parella canten *quinto*, o sigui quan han omplert tot el cartró.

Els adverbis de temps són: *avui, demà, ahir, demà passat, d'aquí a una estona, abans d'ahir, l'any passat, el curs vinent, al matí, a la tarda, ara, després, havent dinat, l'estiu que ve, fa dos dies, aviat*.

Els subjectes són: *jo, tu, ell, nosaltres, vosaltres, els nens, les amigues, el pare i la mare, els meus amics, la mare, la Beatriz, en Hassan, aquelles, ella, tots nosaltres, ells*.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Que els verbs prenen formes diferents en funció de les persones que realitzen l'acció i de quan es fa aquesta acció.

ACTIVITAT 3

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

Aquesta activitat implica haver fet les activitats 1 i 2.

DIFICULTAT PRINCIPAL:

- Reconèixer i usar les diferents formes verbals adequades al temps a la persona i el nombre.

OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Produir frases a partir de diferents formes verbals.

MATERIAL:

- Les etiquetes dels adverbis de l'activitat 2 (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 61)
- Les etiquetes dels subjectes de l'activitat 2 (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 62)
- Un quadre (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 63)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant treu una etiqueta de la bossa dels adverbis de temps o una etiqueta de la bossa dels subjectes i els alumnes han de produir una frase que contingui almenys aquests tres elements: adverbi de temps, subjecte i verb.
- Cada frase s'escriu en el quadre. Els complements són opcionals.

ADVERBI DE TEMPS	SUBJECTE	VERB	COMPLEMENTS

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Que els verbs prenen formes diferents en funció de les persones que realitzen l'acció i de quan es fa aquesta acció.

3.3. FONÈTICA

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES RELACIONADES AMB LA FONÈTICA

L'aprenentatge del sistema fonològic, del ritme i de l'entonació propis d'una nova llengua es fonamenta en les característiques de la llengua habitual de l'aprenent. Cal tenir en compte que, en els primers estadis de l'aprenentatge de llengües, la percepció auditiva és global i que la facultat de discriminació es construeix a poc a poc, a mesura que s'estimula. És important també de destacar que l'aprenent té dificultats per discriminar i produir els sons de la nova llengua que no existeixen en la seva –no es produeix conscientment un so que no se sent– i que, per tant, quan hagi de produir un so de la nova llengua que no existeix en la pròpia, tendirà a substituir-lo pel so conegut més proper que trobi en la seva llengua habitual.

Per tot això i tenint en compte que, en la fase inicial, l'aprenentatge de la fonètica es fonamenta en la imitació convé:

- que l'aprenent disposi d'uns models lingüístics acurats i fiables,
- que l'aprenentatge dels sons, del ritme i de l'entonació de la nova llengua es plantegi majoritàriament en situacions funcionals: cantar cançons, reproduir cantarelles, jugar amb els sons... i
- que es plantegin activitats sistemàtiques per incidir en els sons inexistents en el sistema fonològic de la seva llengua habitual.

ACCENT I TO	
LLENGÜES TONALS	
<p>Per a un alumne o alumna acostumat a una llengua tonal ha de resultar “inesperadament distint” trobar una llengua en què el to no tingui valor significatiu ni distintiu i en canvi la intensitat en tingui.</p>	
<p>Objectius:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Evitar la transfe-rència de la carac-terística tonal de la seva llengua al català. 2. Fer-lo conscient de la importància del concepte inten-sitat. 	<p>Tipologia d’activitats:</p> <p>Obj. 1 Dir paraules, si pot ser monosil·làbiques, en tons di-versos amb un únic dibuix, per evidenciar que el to no té valor distintiu.</p> <p>Obj. 2 Picar paraules per evi-denciar el valor d’intensitat i la importància de la síl·laba tònica en la llengua catala-na.</p>
LLENGÜES D’INTENSITAT	
<p>Per als alumnes que provenen de llengües d’intensitat, la fonètica no representa un tret “inesperadament distint”.</p>	
LLENGÜES TONALS I LLENGÜES D’INTENSITAT	
<p>Objectius:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identificar la síl·laba tònica. 2. Discriminar i produir els sons del català diferencials i específics respecte de cada llengua. 3. Produir espontàniament tots els sons de la llengua catalana. 	<p>Tipologia d’activitats:</p> <p>Obj. 1 Picar paraules.</p> <p>Obj. 2 Exercicis per discriminar i produir els sons distintius. Seqüència didàctica:</p> <ul style="list-style-type: none"> · audició · reproducció mimètica · producció espontània · discriminació (diferenciar, reconèixer, comparar, relacionar, classificar) <p>Obj. 2 Exercicis diversos a partir de cançons, cantarelles, jocs, poemes, onomatopeies</p> <p>Obj. 3 Pràctiques bucofonatòries</p>

SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA PER A TREBALLAR UN SO DISTINTIU

Aquesta seqüència és aplicable a tots els sons distintius de la llengua catalana respecte de les diverses llengües dels aprenents.

1. AUDICIÓ - REPETICIÓ

2. DISCRIMINACIÓ

3. RELACIÓ SO - GRAFIA

1. AUDICIÓ – REPETICIÓ

- Presentar el so.
- Escoltar i repetir les paraules que el contenen.

(És important que els alumnes vegin el dibuix que correspon a la paraula que escolten i repeteixen, però que no hi hagi la grafia).

2. DISCRIMINACIÓ

- Discriminar un so comparant-lo amb un altre de molt diferent.
- Discriminar un so comparant-lo amb un altre de similar (sord-sonor...)

Posició dels sons:

- a començament de paraula,
- a final de paraula,
- en qualsevol posició.

(És important que els alumnes no vegin la paraula escrita).

3. RELACIÓ SO – GRAFIA

- Fer correspondre el so amb la grafia o les diverses grafies que el representen.

ACTIVITAT 1

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL I OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Discriminar i produir un so distintiu. So [3], model *joc*.

MATERIAL:

- Cartronets amb els dibuixos de les paraules (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 64-66)
- Fitxes

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta els dibuixos i explica l'objectiu de l'activitat:

Ara us donaré uns cartronets que tenen uns dibuixos. Aquests dibuixos corresponen a paraules. Aquestes paraules tenen un so que avui haurem d'aprendre a pronunciar bé. El so que avui aprendrem serà el primer de la paraula joc.

(Els alumnes han de reconèixer els elements dibuixats. No totes les paraules dibuixades han de contenir el so [3] de *joc*). Paraules: *joguina, jersei, gelat, girafa, jaqueta, penjador, pluja, genoll, pijama, jardí, col·legi, taronja*.

- L'ensenyant reparteix alguns dibuixos a cadascun dels alumnes (dos o més alumnes poden tenir el mateix dibuix) i fitxes d'un mateix color.
- Els alumnes escolten cada paraula i posen una fitxa damunt del dibuix que correspon a la paraula que l'ensenyant ha pronunciat.
- Quan s'acaben de dir totes les paraules, cada alumne o alumna torna a dir les paraules que té. L'ensenyant ha d'observar la pronúncia de l'alumnat i, si no és correcta, ha de tornar a dir la paraula perquè l'alumne o alumna la repeteixi correctament.
- Un cop feta aquesta primera ronda, se'n fan d'altres o un alumne o alumna fa la funció que feia l'ensenyant i aquest ocupa el lloc d'un alumne o alumna.

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Hem après a pronunciar el so [3] de *joc*.

ACTIVITAT 2

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL I OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Discriminar un so distintiu comparant-lo amb un altre de molt diferent.
So [3], model *joc*.

MATERIAL:

- Cartronets amb els dibuixos de les paraules (tants jocs com alumnes hagin de fer l'activitat) (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 67-69)
- Fitxes
- Un esquema buit per escriure-hi les paraules (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 70)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta els dibuixos i explica l'objectiu de l'activitat:

Ara us donaré uns cartronets que tenen uns dibuixos. Aquests dibuixos corresponen a paraules. Algunes d'aquestes paraules tenen el so que l'altre dia, ahir...vam aprendre a pronunciar bé: el so [3], de joc.

(Els alumnes han de reconèixer els elements dibuixats. No totes les paraules dibuixades han de contenir el so [3], de *joc*). Paraules: *taronja, casa, porta, pijama, cadira, pluja, mare, genoll, jardí, armari, jersei, camió.*

- L'ensenyant reparteix alguns dibuixos a cadascun dels alumnes (dos o més alumnes poden tenir el mateix dibuix) i fitxes d'un mateix color.
- Els alumnes escolten cada paraula i posen una fitxa damunt del dibuix que correspon a la paraula que té aquest so.
- Quan s'acaben de dir totes les paraules, els alumnes han de dir les paraules que han assenyalat i tenen aquest so. Mentre les van dient, l'ensenyant va situant els cartronets a la pissarra i tots plegats decideixen si la tria ha estat correcta. Si la tria no ha estat correcta, l'ensenyant ha de tornar a dir les paraules perquè els alumnes revisin la tria feta.
- Un cop feta la selecció correcta, els alumnes tornen a dir les paraules que tenien. L'ensenyant ha d'observar la pronúncia de l'alumnat i, si no és correcta, ha de tornar a dir la paraula perquè l'alumne o alumna la repeteixi correctament.
- L'activitat pot acabar amb l'escriptura de les paraules.

Tenen el so [3] de <i>joc</i>	No tenen el so [3] de <i>joc</i>

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Hem après a diferenciar el so [3], de *joc*, d'altres sons.

ACTIVITAT 3

Aquesta activitat es pot fer si s'han fet anteriorment les activitats 1 i 2. Ara el so distintiu és el so [ʃ] de *xocolata*, o sigui el so sord corresponent al so sonor [ʒ] de *joc*, treballat a les activitats anteriors.

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL I OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Discriminar el so distintiu [ʃ] de *xocolata*, comparant-lo amb un altre de proper, el so [ʒ] de *joc*.

MATERIAL:

- Cartronets amb els dibuixos de les paraules (tants jocs com alumnes hagin de fer l'activitat) (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 71-73)
- Fitxes de dos colors
- Esquema buit per escriure les paraules (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 74)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta els dibuixos i explica l'objectiu de l'activitat:

*Ara us donaré uns cartronets que tenen uns dibuixos. Aquests dibuixos corresponen a paraules. Algunes d'aquestes paraules tenen el so que l'altre dia, ahir... vam aprendre a pronunciar bé, el so [ʒ] de *joc*, i les altres tenen un so que es pot confondre amb aquest, el so [ʃ] de *xocolata*.*

(Els alumnes han de reconèixer els elements dibuixats i els paraules dibuixades han de contenir el so [ʒ] de *joc* o el so [ʃ] de *xocolata*). Paraules: *taronja, caixa, pijama, panxa, pluja, guix, jardí, xiulet, jersei, gimnàs, xinès, xai*.

- L'ensenyant reparteix alguns dibuixos a cadascun dels alumnes (dos o més alumnes poden tenir el mateix dibuix) i diferents fitxes de dos colors.
- Els alumnes escolten cada paraula i posen damunt del dibuix una fitxa d'un color o d'un altre segons el so que hagin sentit.

- Quan s'acaben de dir totes les paraules, cada alumne o alumna ha de dir les paraules que ha assenyalat i el color de la fitxa que hi ha posat. Mentre els alumnes les van dient, l'ensenyant va situant els cartronets a la pissarra en dos grups i tots plegats decideixen si la tria ha estat correcta. Si la tria no ha estat correcta, l'ensenyant ha de tornar a dir les paraules perquè els alumnes revisin la tria feta.
- Un cop s'ha fet la selecció correcta, diuen les paraules que han trobat. L'ensenyant ha d'observar la pronúncia de l'alumnat i, si no és correcta, ha de tornar a dir la paraula perquè la repeteixi correctament.
- L'activitat pot acabar amb l'escriptura de les paraules.

Tenen el so [ʒ] de <i>joc</i>	No tenen el so [ʃ] de <i>xocolata</i>

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Hem après a diferenciar el so [ʒ] de *joc* del so [ʃ] de *xocolata*.

ACTIVITAT 4

Aquesta activitat es fa col·lectivament.

DIFICULTAT PRINCIPAL I OBJECTIU DIDÀCTIC:

- Discriminar un so distintiu comparant-lo amb un altre de proper. So [3], model *joc*.

MATERIAL:

- Una làmina amb el dibuix corresponent (vegeu *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 75)
- Un esquema buit per escriure-hi les paraules (vegeu: *Material manipulatiu Ara i Adés*, pàg. 76)

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

- L'ensenyant presenta la làmina i explica l'objectiu de l'activitat:

En aquest dibuix hi ha molts elements, però només uns quants tenen el so [3] de joc en la paraula que la identifica. Paraules: jaqueta, jardí, jeep, jersei, jove, joc, joguina, gelat, gegant, gerani, gira-sol, gerra, girafa.

- Els alumnes han de localitzar els elements del dibuix que contenen aquest so.
- Un cop han fet la selecció correcta, diuen les paraules que han trobat. L'ensenyant ha d'observar la pronúncia dels alumnes i, si no és correcta, ha de dir la paraula perquè la repeteixi correctament.
- L'activitat pot acabar amb l'escriptura de les paraules en un quadre on s'agruparan d'acord amb la grafia corresponent.

S'escriuen amb j	S'escriuen amb g

AUTOREGULACIÓ DE L'APRENTATGE:

Què hem après?

- Hem après que el so [3] de *joc* es pot escriure amb *g* o amb *j*.

4. BIBLIOGRAFIA

COL·LECCIÓ LLENGUA, IMMIGRACIÓ I ENSENYAMENT DEL CATALÀ:

- MORENO, J.C., SERRAT, E., SERRA, J.M., I FARRÉS, J., *Llengua i immigració*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2005.
- SÁNCHEZ, R., *L'àrab: estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la de l'àrab*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2005.
- GRÀCIA, LL., *El xinès: estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del xinès*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2005.
- GRÀCIA, LL., I CONTRERAS, J.M., *El soninké i el mandinga: estudi comparatiu entre les gramàtiques del soninké i el mandinga i la del català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2005.
- LAMUELA, X., *El berber: estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del berber o amazic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2005.
- OROZCO, M., I ROCA, F., *El fula i el wòlof: estudi comparatiu entre les gramàtiques del fula i el wòlof i la del català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2006.
- CONTRERAS, J.M., I FULLANA, O., *El panjabi: estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del panjabi*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2006.
- LAMUELA, X., I ANI, V., *El romanès: estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del romanès*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2006.
- ROCA, F., *L'ucraïnès: estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la de l'ucraïnès*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2006.
- GRÀCIA, LL., *El tagal: estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del tagal*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família, 2a edició, 2006.

ALTRES TREBALLS:

- BENVENISTE, E., *Problèmes de linguistique générale II*. París: Gallimard, 1974.
- CAMPS, A., *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1986.
- CAMPS, A. BARTRA, A. I FERRER, M., *Gramàtica a l'aula. Biblioteca d'articles, 123*. Barcelona: Ed. Graó, 2000.
- CAMPS, A. (coord.), *Bases per a l'ensenyament de la gramàtica. Biblioteca d'articles, 146*. Barcelona: Ed. Graó, 2005.
- CASSANY, D.; LUNA, M. I SANZ, G., *Ensenyar llengua. Didàctica de la llengua i la literatura, 106*. Barcelona: Ed. Graó, 1993.
- CASSANY, D., *La construcció de la frase (I), Escola Catalana, 292; La construcció de la frase (II), Escola Catalana, 296*. Barcelona: Òmnium Cultural, 1993.
- CHOMSKY, N., *El programa minimalista. Els escrits de Chomsky*. Barcelona: Ariel, 1998.
- CONSELL D'EUROPA, *Marc Europeu Comú de Referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2003.
- CUENCA, M.J. I D'ALTRES, *Lingüística i ensenyament de llengües. Estudis, 8*. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 1994.
- CUMMINS, J., *Interdependencia lingüística y desarrollo educativo de los niños bilingües. Revista Infancia y Aprendizaje, 21*. Logronyo: Universidad de la Rioja, 1983.
- CUMMINS, J., *Lenguaje, poder y pedagogía. Colección Ministerio de Educación y Ciencia*. Madrid: Ediciones Morata, 2002.
- DD. AA. (SEDEC) *Oposicions fonològiques*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya.
- DD. AA. (SEDEC) *Recursos per exercitar els sons. Educació Infantil i Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya, 1987.
- DEL RÍO, M.J. I D'ALTRES, *Psicologia de la llengua oral i la llengua escrita*. Barcelona: Editorial UOC SL, 2003.
- GRÀCIA, LL., "*Les llengües a Catalunya: diversitat tipològica*", dins PAYRATÓ, LL. I VILA, F.X., (dirs.) *Les llengües a Catalunya. Cicle Joan Corominas III*. Sabadell: Fundació Caixa Sabadell (Aula de Ciència i Cultura, 15), 2004, pàg. 147-173.
- GRÀCIA, LL., *Lingüística contrastiva. Articles de didàctica de la llengua i la literatura, 38*. Barcelona: Ed. Graó, 2006.

- GUASCH, O. *L'ensenyament de l'escriptura en L2 de grups socials desfavorits. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 8. Barcelona: Ed. Graó, 1996.
- GUASCH, O., *El plurilingüisme i la renovació de l'ensenyament de la llengua. Biblioteca d'articles*, 23. Barcelona: Ed. Graó, 2001.
- GUASCH, O., *L'escriptura en segones llengües. Biblioteca d'articles*, 128. Barcelona: Ed. Graó, 2001.
- GUASCH, O., *L'aspecte verbal en les narracions de ficció. Una reflexió interlingüística. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 33. Barcelona: Ed. Graó, 2004.
- HARLEY, B., "Instructional strategies and SLA in early French immersion", dins *Studies in Second Languages Acquisition*, 15, 1993, pàg. 245-259.
- RUIZ, U., *La reflexió interlingüística: ajudar a pensar en/ amb/ sobre/ tres llengües. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 38. Barcelona: Ed. Graó, 2006.
- SEMPERE, J.V., *Llegir, escriure i aprendre gramàtica. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 11. Barcelona: Ed. Graó, 1997.
- SOLÀ, J. I D'ALTRES, *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Ed. Empúries, 2002.
- TIÓ, J., *L'ensenyament del català per a no catalanoparants*. Vic: Eumo, 1982.
- TOLCHINSKY, L., *Saber gramàtica. Biblioteca articles*, 29. Barcelona: Ed. Graó, 1997.
- VILÀ, M., *Els alumnes investiguen sobre gramàtica: un petit treball de camp estructurat com una seqüència didàctica. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 33. Barcelona: Ed. Graó, 2004.

